

й об'єктом дослідження. Зокрема, він багато років під час відпусток мандрував по селах різних регіонів України, вишукував і малював надбудови криниць. На основі зібраного таким чином матеріалу він написав книгу "Українські криниці" (К., 1996). В цій праці автор опоектизовано характеризував надбудови над джерелами життя, що відбивають велику народну любов до них, своєрідні художні смаки і високу майстерність народних будівничих. А роком раніше він опублікував цікаву статтю "Брати в народному зодчестві" ("Народна творчість та етнографія". К., 1995, № 1).

Багато уваги Мусій Тимофійович приділив скульптурі. Він брав співавторську участь у створенні пам'ятників Д. Мануїльському (скульптор М. Вронський) та С. Косіору (скульптор І. Макогон). Обидва знаходяться в Києві (1970 р.). За його участю створено вельми своєрідний монумент місту-герою Севастополю, що за своєю формою дещо схожий на вітрило, виблискуючи білизною на тлі синього моря (1962). Цікаві його нереалізовані проекти монумента місту-герою Києву та Пагорба слави у Вінниці (обидва 1969). Своєрідно вирішені образи І. Гонти та М. Залізняка в проектах пам'ятників в Умані (1969) керівникам народного повстання 1768 року проти польсько-шляхетського гніту.

В процесі проектування скульптурних творів Мусій Тимофійович збирав матеріал по українських містах, написав і видав книгу "У монументах до вічної слави" (К., 1978).

Мусій Тимофійович добре володів аквареллю. Серед численних робіт митця є краєвиди – привабливі куточки української природи, пам'ятки національної народної житлової і культової архітектури та дуже багато букетів яскравих квітів весни, літньої пори і золотавої осені. Його акварелям притаманна яскравість і соковитість фарб, оригінальність композиції.

Особливе значення в загальному доробку Мусія Тимофійовича має педагогічна діяльність. 1960 року його запросили до Київського художнього інституту (тепер українська Академія мистецтв) на посаду завідуючого кафедри архітектури і керівника майстерні проектування, з 1969 р. професор. Двадцять років життя присвятив М. Т. Катернога вихованню українських архітектурних кадрів. За цей час було двадцять випусків висококваліфікованих архітекторів-художників, у підготовці яких Мусій Тимофійович брав навчально-методичну і виховну участь.

У процесі педагогічної діяльності Мусій Тимофійович ґрунтовно дослідив становище і розвиток вітчизняної архітектурної школи та узагальнив у праці "Формування архітектурної школи України" (Вісник Української Академії Мистецтв. Випуск 1. – К., 1993).

Славний життєвий і творчий шлях пройшов Мусій Тимофійович Катернога, багато зробив для розвитку української культури, залишив добру пам'ять по собі. Хай земля буде йому пухом.

Київ

ГЕОРГІЙ ЛЕБЕДЕВ

ЛЯШЕНКО ІВАН ФЕДОРОВИЧ (Некролог)

Українська наука зазнала тяжкої втрати. 12 грудня 1998 року на 72 році життя пішов у вічність доктор мистецтвознавства, академік Академії Мистецтв України та Української академії наук національного прогресу, заслужений діяч мистецтв України Іван Федорович Ляшенко. Він народився 14 лютого 1927 р. в селі Михайлівці Ново-Світлівського району Луганської області в робітничій родині. Вже у загальноосвітній школі самотужки опанував основи теорії музики, навчався гри на музичних інструментах. Шістнадцятирічним юнаком добровільно пішов на фронт, зазнавши перед тим жахів окупації. Після закінчення війни в 1945 р. поступив на оркестровий факультет, а через рік – на історико-теоретичний Львів-

ської консерваторії, яку закінчив з відзнакою. Паралельно Іван Федорович працював у оркестрах та музичних школах Львова, з 1950 р. був директором Львівської музичної школи № 1.

З 1954 р. навчається в аспірантурі при Київському університеті (за фахом "Естетика"), а після захисту кандидатської дисертації з 1955 року працює в Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Іван Федорович особисто добре знав Максима Тадейовича Рильського, брав участь у реалізації багатьох його наукових ініціатив. Так, він чимало посприяв пропаганді творчості кобзарів Є. Мовчана та Є. Адамцевича, значною мірою завдяки його зусиллям 1958 року

Є. Мовчан дістав змогу виступити на з'їзді славістів у Москві. Був Іван Федорович також одним з організаторів розробки комплексного етнографічного дослідження "Українці", макет якого був опублікований обмеженим тиражем.

З 1965 р. Іван Федорович — проректор з наукової роботи, а з 1958 по 1974 рр. — ректор Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського. Тоді ж він захистив докторську дисертацію (1972 р.) і став професором (1973 р.). Проректорство, а згодом ректорство Івана Федоровича — це одна з незабутніх сторінок літопису української культури. Багато сил І. Ф. Ляшенко віддав вихованню музично-педагогічних кадрів, розширенню зв'язків з іншими консерваторіями. Його діяльність була відзначена високими урядовими нагородами.

1974 р. Іван Федорович повертається у відділ музикознавства Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. Він очолив групу працівників Інституту, яка розробляла плани діяльності установ культури міста Києва. На базі цієї групи 1979 р. було створено відділ теоретичних проблем художнього розвитку мас, який згодом перетворено у відділ культурології. Продуктивність праці цього відділу засвідчена чотирма колективними монографіями, що вийшли у 1984—1996 роках. Питання соціології культури, міжнародних взаємин, етнічної специфіки, культурологічної україністики, — такий приблизно перелік проблематики,

охопленої в цих публікаціях. Одночасно за редакцією Івана Федоровича виходять такі періодичні видання, як "Проблеми музичної культури", "Українське музикознавство", друкуються його монографії. Велику роботу провадив І. Ф. Ляшенко у Спільці композиторів як голова комісії зв'язків із зарубіжними країнами.

Останнє десятиріччя свого життя Іван Федорович Ляшенко присвятив розбудові національної музичної культури України. У Київській державній консерваторії завдяки його ініціативі відроджується кафедра історії української музики, яку він очолив. На основі цієї кафедри за підтримки Міжнародної асоціації україністів було створено в грудні 1996 р. Центр музичної україністики, директором якого став Іван Федорович. З 1985 р. І. Ф. Ляшенко брав активну участь у підготовці та створенні Української академії наук національного прогресу. Він був одним з дванадцяти академіків-засновників Академії Мистецтва України.

І. Ф. Ляшенко — автор понад 20 монографій, 200 статей. Плідна діяльність Івана Федоровича була гідно оцінена урядом і громадськістю. Він нагороджений багатьма орденами і медалями, зокрема орденом Почесна відзнака Президента України.

Світлий образ Івана Федоровича Ляшенка назавжди залишиться в нашій пам'яті.

*Інститут мистецтвознавства,
фольклористики та етнології
ім. М. Т. Рильського НАН України*

КНЯЖИЙ КИЇВ

О ні! То не блакитний міф,
Не казка опалева,
То справді Дія,
То так було!
Тоді — давно, Вона, Марія
Та Мати Божа й неба королева,
Взяла і Київ наш, і наш народ
Під свій Покров.
Ні, то не сон, не мрія
То справжня Дія,
То так було.
Вона на поміч скоро
Володаркою й Матір'ю нам стала
Давно...
Тоді сам князь наш мудрий Ярослав
І город свій, і свій народ
Її, Марії Діви, під Покров віддав.

В бувальщині
Панагія свята
У зоряній короні
Все предкам нашим з поміччю ішла,
Все подавала їм — в негоді
Свої зоружені долоні...
Володарі: Великий Володимир
І князь наш Мономах
Під захистом святої Діви
Край боронили від ватаг:
І гинули половці
Щезали орди печенігів диких...
В ходьбі подій
Лицарство наше — козаки
Із піснею: "Під Твою милість..."
У бій ішли і боронили християн...

Уляна Кравченко